

Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi

Yrd. Doç. Dr. Yasemin DURAK*

ÖZET

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi yürürlükten kalkan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda da düzenlenmiş talih ve tesadüfe bağlı isimli sözleşmelerdendir. Bu sözleşme Türk Borçlar Kanunu'nda yer aldığı için isimli sözleşmelerdendir. Ölünceye kadar bakma sözleşmesi hem Borçlar Hukuku nitelikli hem de Miras Hukuku nitelikli düzenlenebilmektedir. Bu sözleşme ile bakım alacaklısı, bakım borçlusunu sağlamaktadır. Bakım borçlusunu da bunun karşılığında bakım alacaklısından bazı malvarlığı değerlerini devralmaktadır. Ölünceye kadar bakma sözleşmesi, tarafların edimleri arasında önemli ölçüde oranlılık bulunması durumunda önel verilerek sona erdirilir. Sözleşmeden doğan borçlara aykırı davranılması veya başka önemli sebeplerle sözleşmenin devamının imkânsız hâle gelmesi ya da güçleşmesi durumunda sözleşme önel verilmeksizin feshedilir.

Anahtar Kelimeler: Ölünceye kadar bakma sözleşmesi, bakım alacaklısı, bakım borçlusunu, miras sözleşmesi, ömür boyu gelir sözleşmesi.

Agreement for Lifelong Support

ABSTRACT

Agreement for lifelong support is from contracts the named which depending on luck and chance, and arranged in No. 818 The Code of Obligations which repealed and in No. 6098 The Turkish Code of Obligations as well. This contract is one of the named contract for be involved in Turkish Obligations Law. Agreement for lifelong support can be arranged both Law of Obligation qualified and Inheritance Law qualified. With this contract, the maintenance creditor is to ensure that he made with care for until death thanks to the agreement signed with the maintenance debtor. The maintenance debtor also is to takes over that some of the values of assets from the maintenance creditor in exchange for this. Until his death look agreement is terminated by be given grace period in the event of

* Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

there is a significant disproportion between the acts of the parties. Contract is annulled without be given grace period in the event of the continuation of the contract of the impossible to come or to be difficult with the violation of the contractual debt or other important reasons.

Keywords: Agreement for lifelong support, maintenance creditor, maintenance debtor, inheritance contract, lifelong annuity contract.

GİRİŞ

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi eskiden çok yaygın olmamakla birlikte artık varlığını günümüzde daha çok hissettirmektedir. Zira artık insanlar toplum yapısının da değişmeye başlamasıyla yaşlandıklarında kendilerinin bakımını garanti altına almak istemektedirler. Özellikle yargı kararlarına bakıldığında konu ile ilgili hiç de azımsanmayacak sayıda olaylar olduğu gözlemlenmektedir. Yargı boyutunda özellikle muvazaa iddiaları ve tenkis göze çarpmaktadır. Ölünceye kadar bakma sözleşmesinde bakım borçlusuna devredilmesi gereken malvarlığının taşınır ya da taşınmaz oluşuna göre sözleşmeyi yapabilecek kişiler konusunda tartışmalar yaşanmıştır. 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda da yer alan ölünceye kadar bakma sözleşmesi Kanun metninin sadeleşmesi ile artık çok daha anlaşılır hale gelmiştir. Her ne kadar madde metinlerinde bir değişiklik olmasa da ölünceye kadar bakma sözleşmesi günümüzde uygulamayı çok daha fazla meşgul eden bir sözleşme tipi olmaktadır.

I- TANIMI VE TERMİNOLOJİSİ

A) TANIMI

Ölünceye kadar bakma sözleşmesinin tanımı TBK. m. 611 f. 1'de yapılmıştır. Bu tanıma göre "Ölünceye kadar bakma sözleşmesi, bakım borçlusunun bakım alacaklısını ölünceye kadar bakıp gözetmeyi, bakım alacaklısının da bir malvarlığını veya bazı malvarlığı değerlerini ona devretme borcunu üstlendiği sözleşmedir."

Yapılan bir tanıma göre de "Ölünceye kadar bakma sözleşmesi bir malvarlığı ediminin devri karşılığında bir kimsenin hayatı sonuna kadar bakılmasını gerektiren talih ve tesadüfe bağlı bir sözleşmedir¹."

Mehaz Kanun'a göre "Ölünceye kadar bakma sözleşmesiyle bakım alacaklısı, bakım borçlusuna bir varlık ya da tek varlık değerleri geçirmek,

¹ TUNÇOMAĞ, Kenan, Borçlar Hukuku, Cilt 2, Özel Borç İlişkileri, 3.Baskı İstanbul 1977, s. 1171 - 1172. Diğer tanımlar için bkz. HATEMİ, Hüseyin/SEROZAN, Rona/ARPACI, Abdülkadir, Borçlar Hukuku Özel Bölümü, İstanbul 1992, s. 548; ZEVKLİLER, Aydın/GÖKYAYLA, K. Emre, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 13. Baskı, Ankara 2013, s. 723; KARAHASAN, Mustafa Reşit, Borçlar Hukuku Özel Hükümler Cilt 4, 1.Baskı, Ankara 1992, s. 1476; Geniş bilgi için bkz. KORKMAZ, Tekin, Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi, ylt., Ankara 2008; DÜNDAR, Mustafa, Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi, ylt., Ankara 2006.

bakım borçlusunu da bakım alacaklısına yaşama süresince bakım, özen sağlamak borcuna girer.” şeklinde ifade edilmiştir².

B) TERMİNOLOJİSİ

Türk Borçlar Kanunu'nun 611. maddesinin başlığı ölünceye kadar bakma sözleşmesidir. Bu sözleşmenin tarafları ise bakım alacaklısı ve bakım borçlusunu olarak adlandırılmıştır. Bu kavramlar sözleşmeyi ve tarafları anlaşılır bir biçimde ifade etmiştir³.

Bir görüş ise ölünceye kadar bakma sözleşmesi terimi yerine sağlığınca bakma sözleşmesi; bakım alacaklısı ve bakım borçlusunu yerine sağlığınca bakılan ve sağlığınca bakım terimlerini kullanmıştır⁴.

II- ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİNİN UNSURLARI

A) SÖZLEŞMENİN KARŞILIKLI OLMASI

1- Miras Hukukuna Tabi Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesinde

Miras Hukukuna tabi bu sözleşmede bakım alacaklısı ve bakım borçlusunu malvarlığı değeri taşıyan bir edimi karşılıklı olarak ifa etmek zorundadır. Bu sözleşme ivazlı olmasına rağmen TBK. m. 97 anlamında iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme değildir. Bakım alacaklısı, bakım borçlusunu mirasçı atamakla bir borç altına girmez; aksine mirasçı atanması ile ölüme bağlı bir tasarruf yapmış olur. Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinde bakım borçlusunu, bakım alacaklısına ölünceye kadar bakma yükümü altına girerken; bakım alacaklısı sözleşmenin kurulması ile birlikte edimini yerine getirmiş olduğundan bu anlamda bir borcu bulunmamaktadır⁵.

² OSER/SCHÖNENBERGER, İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi-Eski Kefillik-Yeni Kefillik, Kumar, Bahis, Sağlığınca Gelir- Sağlığınca Bakma Sözleşmeleri, Çeviren: İsmet Sunğurbey, Ankara 1964, s. 442, m. 521, f. 1.

³ TUNÇOMAĞ, s. 1170 – 1171; BİLGE, Necip, Borçlar Hukuku Özel Borç Münasebetleri, Ankara 1962, s. 370; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 723; YAVUZ, Cevdet, Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler, 10. Baskı, İstanbul 2012, s. 725; HATEMİ/ SEROZAN/ARPACI, s. 550 – 552; ERTÜRK, Nezih, Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi, Türkiye Noterler Birliği Dergisi 1983, S. 39, s. 34 – 39.

⁴ KARAHASAN, s. 1475.

⁵ TUNÇOMAĞ, s. 1173; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 548; KARAHASAN, s. 1477; KORKMAZ, s. 19; DÜNDAR, s. 28.

2- Borçlar Hukukuna Tabi Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesinde

Borçlar Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinde ise iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme bulunmaktadır. Bakım borçlusu, bakım alacaklısına hayatta olduğu sürece ona bakma ve özen gösterme borcunu üstlenmektedir. Burada, bakım borçlusu kendisine devredilecek malvarlığı değerinin karşı edimi olarak vaatte bulunur⁶.

Bakım alacaklısı da bakım borçlusuna malvarlığı değeri taşıyan bir edimin ifasını üstlenir. Bakım alacaklısının malvarlığı değerlerinin mülkiyetini devretmesine gerek yoktur. Mallar üzerinde borçluya bir intifa hakkının tanınması da yeterlidir⁷.

B) BAKIM BORÇLUSUNUN BAKIM ALACAKLISINA HAYATI BOYUNCA BAKMAYI TAAHHÜT ETMESİ

Bakım borçlusu, sağ olduğu sürece bakım alacaklısına bakmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük alacaklının yaşadığı süreye bağlıdır⁸. Eğer borçlunun yükümü başka bir zamanla sınırlanmışsa örneğin 10 yıl süreyle bakım alacaklısının bakılacağı belirtilmişse, ortada ölünceye kadar bakma sözleşmesi bulunmamaktadır.

Bakım borçlusu, bakım alacaklısının bütün ihtiyaçlarını sağlamak zorundadır. Besleme ve bakma kavramlarında bakım alacaklısının kişisel gereksinmelerinin giderilmesi ve yaşanması için gereken bütün araçların temin edilmesi amacı vardır. Bakım alacaklısının ihtiyacının yalnız bir kısmının giderilmesi TBK. m. 611 vd. uygulanması için yeterli değildir⁹.

Bakım borçlusunun edimlerinin bakım alacaklısının gereksinmeleri temel alınarak belirlenecek yerde, daima nesnel olarak saptanması, örneğin ikamet için belirli bir binanın ve besleme hususunda da tamamen belirli miktarda buğday ve etin tesliminin üstlenilmesi halinde de ölünceye kadar bakma sözleşmesinin hükümleri uygulanmaz¹⁰.

⁶ KORKMAZ, s. 18; DÜNDAR, s. 28.

⁷ TUNÇOMAĞ, s. 1174; HATEMİ/SEROZAN/ARPAÇI, s. 548; KARAHASAN, s. 1477; KORKMAZ, s. 9.

⁸ DÜNDAR, s. 24.

⁹ OSER/SCHÖNENBERGER, m. 521, N. 4; HATEMİ/SEOZAN/ARPAÇI, s. 548; TUNÇOMAĞ, s. 1178; KARAHASAN, s. 1478; BİLGE, s. 370; DÜNDAR, s. 26.

¹⁰ TUNÇOMAĞ, s. 1178; OSER/SCHÖNENBERGER, m. 521, N. 4; KARAHASAN, s. 1478.

C) SÖZLEŞMENİN TALİH VE TESADÜFE BAĞLI OLMASI

Ölünceye kadar bakma sözleşmesinde bakım borçlusunun edimi belirli değildir. Alacaklının yaşayacağı süreyi ve yaşadığı sürece ortaya çıkacak ihtiyaçları önceden tespit etmek mümkün değildir¹¹. Bakım alacaklısının yaşama süresine göre, bakım borçlusunun edimi az ya da çok kapsamlı olabilir. Bakım borçlusunun edimi belirli değil fakat belirlenebilir niteliktedir. Bu nedenle de ölünceye kadar bakma sözleşmesi talih ve tesadüfe bağlı sözleşmelerdendir.

III- ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİNİN TÜRLERİ

A) MİRAS HUKUKUNA TABİ ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİ

Borçlar Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesi bakım alacaklısının ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır. Bu sözleşmede taraflar edimlerini hayatta iken yerine getirmek zorundadırlar. Oysa eve ve benzeri mallara bağlılık, bakıma muhtaç olan kişiyi, mallarını devir karşılığında bir bakım alacağı elde etmekten bazen alıkoymaktadır¹². TBK. m. 611 miras hukuku nitelikli bakım sözleşmesi imkânını da tanımaktadır. TBK. m. 611 f. 2'ye göre "Bakım borçlusu, bakım alacaklısı tarafından mirasçı atanmışsa, ölünceye kadar bakma sözleşmesine miras sözleşmesine ilişkin hükümler uygulanır." Bu düzenleme ile bakım alacaklısı ölünceye kadar mallarını elinde tutma imkânına sahip olmaktadır. Şu halde, bakım alacaklısının ediminin niteliğine göre edim, ölüme bağlı tasarruf içinde yer almışsa miras hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinden söz edilir¹³.

Bir görüşe göre; Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinin olması için mutlaka TMK. m. 516 f. 2 anlamında mirasçı atanması gerekmemektedir. Bu hükme göre "Bir kişinin, mirasın tamamını veya belli bir oranını almasını içeren her tasarruf, mirasçı atanması sayılır." Buradaki mirasçı terimi vasiyetçiyi de içine almalıdır. TBK. m. 611'deki mirasçı teriminin kapsamına ön ve art mirasçı da girer. Ayrıca, bakım alacaklısının borçludan başka bir kişiyi mirasçı ataması durumunda da üçüncü kişi yararına yapılmış bir miras sözleşme vardır¹⁴.

¹¹ TUNÇOMAĞ, s. 1178 – 1179; KARAHASAN, s. 1478; YAVUZ, s. 725 – 726; HATEMİ/SE-ROZAN/ARPACI, s. 548 – 549; KORKMAZ, s. 16; DÜNDAR, s. 29.

¹² TUNÇOMAĞ, s. 1179.

¹³ TUNÇOMAĞ, s. 1180; OSER/SCHÖNENBERGER, m. 521, N. 1; DÜNDAR, s. 33.

¹⁴ TUNÇOMAĞ, s. 1180 – 1181; Karahasan, s. 1479 – 1480.

Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmeleri hakkında miras sözleşmesi uygulanır. Fakat TMK. m. 547'deki yollamaya göre bazen Borçlar Hukuku hükümleri uygulanabilir. Örneğin, miras sözleşmesine dayanarak tasarrufu yapan kimsenin yaşamında belirli bir edim isteme hakkı olan kişi, o edim yerine getirilmediği veya ifası sağlanmadığı takdirde Borçlar Hukuku hükümlerine göre sözleşmeden dönebilir.

B) BORÇLAR HUKUKUNA TABİ ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİ

Bakım alacaklısının edimi sağlıkta hüküm doğuran bir işlem içinde ise Borçlar Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesi vardır. Bu sözleşmede bakım alacaklısı ve bakım borçlusunu karşılıklı olarak borç altına girerler¹⁵.

Sözleşmede tarafların hak ve yükümlülüklerini TBK. m. 611 vd. hükümlerine göre saptamak gerekir. Borçlar Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesine, düzenlenmesi dışında miras hukuku kuralları uygulanmaz. Şekle aykırılık nedeniyle açılacak iptal davalarında TMK. m. 557 değil, Türk Borçlar Kanunu'nun genel hükümleri uygulanır. Ayrıca, Borçlar Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinin diğer bir niteliği devrolunan malvarlığı mülkiyetinin borçluya geçmesi için gerekli tasarruf işlemlerinin yapılmasıdır¹⁶.

IV- ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

A) MİRAS HUKUKUNA TABİ ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinin hukuki niteliği çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir¹⁷: İlk olarak Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinin bir tarafında mirasçı ataması veya vasiyetçi tayini; karşı tarafında ise, miras bırakanın hayatının sonuna kadar bakımı söz konusudur. Burada sağlıkta hüküm doğuran bir işlem ile ölüme bağlı bir tasarruf vardır.

İkinci olarak Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinde her iki taraf ancak diğeri edimini ifa ettiği takdirde, sözleşmeyle

¹⁵ OSER/SCHÖNENBERGER, m. 521, N. 2; TUNÇOMAĞ, s. 1182; KARAHASAN, s. 1478.

¹⁶ DÜNDAR, s. 32.

¹⁷ TUNÇOMAĞ, s. 1183 - 1184; YAVUZ, s. 725 - 726; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 548.

bağlı olmak ister. Taraflardan birinin edimi düşerse diğer tarafın da edimi düşer. Bu sözleşmede edimler arasında hukuki anlamda karşılıklı bir bağlılık vardır. Bu nedenle mirasçı ataması ve vasiyetçi tayini ile bakım vaadi birlikte bulunurlar ve yine birlikte düşerler.

Üçüncü olarak Miras Hukukuna tabi bakım sözleşmesi talih ve tesadüfe bağlıdır. Bu sözleşmede bakım alacaklısının yaşayacağı süre ve bu süre içerisinde ortaya çıkacak ihtiyaçları önceden belirli değildir.

Sonuç olarak ölünceye kadar bakma sözleşmesi bir yanı ile Miras Hukukuna, diğer yanı ile Borçlar Hukukuna ilişkin iki taraflı karma nitelikte bir sözleşmedir. Ölünceye kadar bakma sözleşmesine hem Türk Borçlar Kanunu, hem de Türk Medeni Kanunu'nun Miras Hukukuna ilişkin hükümleri uygulanmaktadır. Sağlıkta hüküm doğuran bir işlem ile ölüme bağlı bir tasarruf yapıldığı için de karma niteliktedir. Bakım borçlusu, bakım borcunu alacaklı hayatta iken yerine getirirken bakım alacaklısının borcu ölümünden sonra hükümlerini meydana getirir.

B) BORÇLAR HUKUKUNA TABİ ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Borçlar Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinin hukuki niteliği çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir¹⁸: İlk olarak iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir. Bakım borçlusunun bakım alacaklısına karşı bakım borcu varken; bakım alacaklısının da bakım borçlusuna bir mamelek veya bazı malların devri borcu vardır.

İkinci olarak Borçlar Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesi talih ve tesadüfe bağlı bir sözleşmedir. Üçüncü olarak Borçlar Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesi satım, bağışlama, ölünceye kadar gelir veya miras sözleşmesi değildir. Bu sözleşme Türk Borçlar Kanunu'nun özel kısmında yer alan sözleşmelerle eşitlik ilkesi içinde bulunan, bağımsız ve ayrı bir sözleşmedir. Bu nedenle bazı yazarlar ölünceye kadar bakma sözleşmesinin sui generis (kendine özgü) bir sözleşme olduğunu söylemişlerdir. Kendine özgü yapısı olan sözleşmeleri oluşturan unsurlar, kısmen veya tamamen kanunun öngördüğü sözleşme tiplerinin hiçbirinde mevcut değildir. Ölünceye kadar bakma sözleşmesi kanunda düzenlendiği için isimli sözleşmelerdendir. Bu nedenle sui generis fikrine katılmak pek mümkün görünmemektedir.

¹⁸ TUNÇOMAĞ, s. 1185; KÖSEÖĞLU, Haluk, Ölünceye Kadar Bakma Akdi ve Şekil Unsuru, Ankara Barosu Dergisi, 1970, C. 27, S. 2, s. 259.

V- ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİNİN BENZER KURUMLARDAN FARKI

A) KUMAR VE BAHİS SÖZLEŞMESİNDEN FARKI

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi kumar ve bahis sözleşmesine göre farklılıklar oluşturmaktadır. İlk olarak kumar ve bahis sözleşmesi, eksik borç doğmasına neden olan bir sözleşmedir¹⁹. Ölünceye kadar bakma sözleşmesinde ise her iki taraf için tüm hüküm ve sonuçlarıyla talep hakkı veren birer borç doğmaktadır.

İkinci olarak kumar ve bahis sözleşmesinde amaç eğlenmek, fikri veya bedeni mahareti geliştirmek, kazanç temin etmek veya bir bahse katılmak iken²⁰; ölünceye kadar bakma sözleşmesinde amaç bir edim karşılığında bakım alacaklısının hayatı boyunca bakımını güvence altına almaktır²¹.

Üçüncü olarak kumar ve bahis sözleşmesinde taraflar aralarında kazanana bir edim vermeyi üstlenmektedir²². Ölünceye kadar bakma sözleşmesinde ise bakım alacaklısı, bakım borcunu kabul edene bir edim üstlenmektedir.

Dördüncü olarak kumar oynamak risk yaratır²³. Ölünceye kadar bakma sözleşmesi ise risk oluşturmaz. Bu sözleşme ile bakım alacaklısı kendisini hayat boyunca bakım yönünden güvence altına almaktadır.

B) SİGORTA SÖZLEŞMESİNDEN FARKI

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi, sigorta sözleşmesiyle kıyaslandığında çeşitli farklılıklar ortaya çıkmaktadır. İlk olarak sigorta sözleşmesinde²⁴, sigortacı prim karşılığında sigorta ettirenin risklerini taşımayı ve risk gerçekleştiğinde prim ödemeyi taahhüt eder. Ölünceye kadar bakma sözleşmesinde ise bakım borçlusu malvarlığının devri karşılığında bakım alacaklısına bakmayı taahhüt eder.

¹⁹ YAVUZ, s. 717.

²⁰ YAVUZ, s. 717 – 718.

²¹ TUNÇOMAĞ, s. 1179.

²² YAVUZ, s. 717.

²³ YAVUZ, s. 718.

²⁴ TUNÇOMAĞ, s. 1179.

İkinci olarak sigorta sözleşmesinde, sigortalı ekonomik çıkarlarını bir riske karşı sigortalamaktadır. Bakım alacaklısı da bakım ihtiyacını bir malvarlığını devretmek yoluyla sağlamaktadır²⁵.

Üçüncü olarak sigorta sözleşmesi talih ve tesadüfe bağlı değildir. Sigorta edilen risk bellidir. Risk gerçekleştiğinde meydana gelen zararın hangi süre içerisinde karşılanacağı da belirlenmiştir. Burada tarafların talih ve tesadüfünden bahsedilemez. Ölünceye kadar bakma sözleşmesi ise bakım alacaklısının yaşayacağı süre ve bu süre içerisinde ortaya çıkacak ihtiyaçları belli olmadığı için talih ve tesadüfe bağlı sözleşmedir.

Dördüncü olarak sigortada bir miktar paranın ödenmesi, ölünceye kadar bakma sözleşmesinde ise bakım sağlama söz konusudur. Beşinci ve son olarak ise sigorta sözleşmesinde olduğu gibi, bakım borçlusu yapacağı çok sayıda bakma sözleşmeleriyle üzerine aldığı rizikoyu dağıtma olanağına sahiptir.

C) ÖMÜR BOYU GELİR SÖZLEŞMESİNDEN FARKI

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi ile en fazla benzerlik oluşturan sözleşme ömür boyu gelir sözleşmesidir. Her iki sözleşmede talih ve tesadüfe bağlı sözleşmelerdendir. Ancak aralarında farklılıklar da bulunmaktadır. İlk olarak ömür boyu gelir sözleşmesinde gelir borçlusu gelir alacaklısına dönemi edimlerde bulunmakla yükümlüdür. Bu edimler para olabileceği gibi, temel ihtiyaç maddeleri de olabilir²⁶. Ölünceye kadar bakma sözleşmesinde ise bakım borçlusu bakım alacaklısına bakmakla yükümlüdür. Ömür boyu gelir sözleşmesinde gelir borçlusunun ifa edeceği edimle gelir alacaklısının bakımına katkıda bulunmaktadır.

İkinci olarak ömür boyu gelir sözleşmesinin konusu olan irattan anlaşılması gereken düzenli aralıklarla tekrarlanan bir edimdir²⁷. Buna karşılık ölünceye kadar bakma sözleşmesinde bakım borçlusunun edimi düzenli aralıklarla tekrarlanmamakta; sözleşmenin yapıldığı andan başlayıp bakım alacaklısının ölümüne kadar devam etmektedir.

²⁵ TUNÇOMAĞ, s. 1179.

²⁶ YAVUZ, s. 722; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 733; KORKMAZ, s. 9; DÜNDAR, s. 20.

²⁷ YAVUZ, s. 722; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 734; KORKMAZ, s. 22; DÜNDAR, s. 22.

Üçüncü olarak ömür boyu gelir sözleşmesi gelir alacaklısının ya da gelir borçlusunun yaşamına bağlı olabildiği gibi, üçüncü bir kişinin yaşamına bağlı olarak da yapılabilir²⁸ (TBK. m. 607). Ölünceye kadar bakma sözleşmesi bakım alacaklısının yaşamına bağlıdır.

Dördüncü olarak ömür boyu gelir sözleşmesi ivazlı olabileceği gibi ivazsızda olabilir²⁹. Oysa ölünceye kadar bakma sözleşmesi ivazlı bir sözleşmedir. Beşinci olarak ömür boyu gelir sözleşmesinin TBK. m. 608'e göre yazılı şekilde yapılması gerekir. Bu sözleşmede gelir alacaklısının edimi bir taşınmazın devrini içeriyorsa, sözleşmenin resmi şekilde yapılması gerekir³⁰. Ölünceye kadar bakma sözleşmesi ise TBK. m. 612'ye göre miras sözleşmesi şeklinde yapılmalıdır. TMK. m. 545'e göre miras sözleşmesi resmi vasiyetname şeklinde yapılmak zorundadır.

Altıncı olarak ömür boyu gelir sözleşmesinde borçlunun gelir ödeme borcunu üçüncü kişi de ifa edebilirken, ölünceye kadar bakma sözleşmesinde bakım borçlusu borcunu kendisi ifa etmek zorundadır³¹.

Yedinci ve son olarak ömür boyu gelir sözleşmesinde gelir alacağı, tarafların kişisel gereksinimleri göz önünde tutulmaksızın kesin olarak saptanır. Buna karşılık ölünceye kadar bakma sözleşmesinde bakım alacağı, bakım alacaklısının ihtiyaçlarına göre saptanır³².

D) MİRAS SÖZLEŞMESİNDEN FARKI

Miras sözleşmesi ile ölünceye kadar bakma sözleşmesi arasında da farklılıklar bulunmaktadır. İlk olarak ölünceye kadar bakma sözleşmesinde bir bakım borcu vardır. Miras sözleşmesinde ise bakım borcu bulunmamaktadır³³. Miras bırakan miras sözleşmesi ile mirasını veya belirli bir malını başkasına bırakmayı taahhüt edebilir.

²⁸ YAVUZ, s. 722; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 734.

²⁹ YAVUZ, s. 722 – 723; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 734.

³⁰ YAVUZ, s. 722; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 734.

³¹ TUNÇOMAĞ, s. 1387.

³² TUNÇOMAĞ, s. 1388.

³³ OĞUZMAN, Kemal, Miras Hukuku, 6.Baskı, İstanbul 1995, s. 130; AYAN, Mehmet, Miras Hukuku, 6. Baskı, Konya 2014, s. 97; AYİTER, Nuşin/KILIÇOĞLU, Ahmet M., Miras Hukuku, Ankara 1989, s. 137; DURAL, Mustafa/ÖZ, Turgut, Miras Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2006, s. 96; İMRE, Zahit/ERMAN, Hasan, Miras Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2010, s. 169; İNAN, Ali Naim/ERTAŞ, Şeref/ALBAŞ, Hakan, Miras Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2004, s. 258; ÖZTAN, Bilge, Miras Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2010, s. 215; SE-ROZAN, Rona/ENGİN, Baki İlkay, Miras Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2008, s. 193.

İkinci olarak miras sözleşmesinde sadece bir taraf ölüme bağlı tasarrufta bulunuyorsa, miras sözleşmesi bir yönlüdür. Miras sözleşmesinde iki taraf da ölüme bağlı tasarruf yapıyorsa miras sözleşmesi iki yönlü yani karşılıklıdır³⁴. Ölünceye kadar bakma sözleşmesinde ise bir taraf ölüme bağlı tasarrufta bulunmaktadır.

Üçüncü olarak atanan mirasçı, miras bırakanın ölümünde tıpkı kanuni mirasçılar gibi külli halef olarak terekede hak sahibi olur. Bununla beraber miras sözleşmesi ile atadığı mirasçiyı miras bırakanın hayatında malvarlığını devretmesine özel sonuçlar bağlayan ölünceye kadar bakma sözleşmesinde bakım alacaklısı malvarlığını, kendisine bakacak atanmış mirasçısına hayatta devredebilir³⁵.

E) VASIYETTEN FARKI

Vasiyet, miras bırakanın, mirasçı ataması söz konusu olmaksızın bir kimseye bir malvarlığı menfaati kazandırdığı ölüme bağlı tasarruftur. Miras bırakan bir kimsenin yeme ve barınma ihtiyacının karşılanması vasiyet ederse infak vasiyetinden bahsedilir. Buna da ölünceye kadar bakma sözleşmesinin hükümlerinin kıyas yoluyla uygulanabileceği kabul edilmektedir.

Öncelikle vasiyette mirasçı ataması söz konusu değildir³⁶. Oysa Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinde mirasçı ataması söz konusu olabilir.

İkinci olarak lehine vasiyet yapılan kimse vasiyeti ifa ile yükümlü şahsa karşı bir alacak hakkı kazanır³⁷. Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinde ise mirasçı atanan kimse miras bırakana külli halef olur. Üçüncü olarak vasiyet tek taraflı bir hukuki işlemdir. Ölünceye kadar bakma sözleşmesi ise iki taraflı bir sözleşmedir.

³⁴ OĞUZMAN, s. 133; AYAN, s. 99; AYİTER/KILIÇOĞLU, s. 138; DURAL/ÖZ, s. 98; İMRE/ERMAN, s. 173; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s. 258.

³⁵ OĞUZMAN, s. 138; AYAN, s. 99; DURAL/ÖZ, s. 97; İMRE/ERMAN, s. 115; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s. 222; ÖZTAN, s. 250; SEROZAN/ENGİN, s. 265.

³⁶ OĞUZMAN, s. 140; AYAN, s. 101; AYİTER/KILIÇOĞLU, s. 104; DURAL/ÖZ, s. 138; İMRE/ERMAN, s. 115; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s. 224; ÖZTAN, s. 251; SEROZAN/ENGİN, s. 266.

³⁷ OĞUZMAN, s. 140; AYAN, s. 101; DURAL/ÖZ, s. 139; İMRE/ERMAN, s. 115; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s. 225; ÖZTAN, s. 251; SEROZAN/ENGİN, s. 267.

F) BAĞIŞLAMA SÖZLEŞMESİNDEN FARKI

Bağışlama bir sözleşme olup, bununla bağışlayan, bir karşı edim elde etmeksizin bağışlanana sağlararası bir işlemle kendi malvarlığından bir kazandırmada bulunmayı taahhüt eder³⁸. Ölünceye kadar bakma sözleşmesi ile bağışlama sözleşmesi arasında da farklılıklar bulunmaktadır.

Öncelikle bağışlama sözleşmesi tek tarafa borç yükleyen sözleşmelerdendir³⁹. Ölünceye kadar bakma sözleşmesi iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerdendir. İkinci olarak yerine getirilmesi bağışlayanın ölümüne bağlı bağışlamalarda sözleşmenin ifası ancak bağışlayanın ölümünden sonra talep edilebilir. Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinde de bakım alacaklısının ölümünden sonra bakım borçlusu alacağını talep edebilir. Fakat burada bakım borçlusunun bakım borcu vardır.

Üçüncü olarak bağışlama sözleşmesinde amaç karşı tarafa karşılıksız bir kazandırma sağlamaktır⁴⁰. Ölünceye kadar bakma sözleşmesinde ise bakım alacaklısının amacı kendisine bakılmasının sağlanmasını ve bunun karşılığında ise mallarının devrini gerektiren bir sözleşmedir.

G) HİZMET SÖZLEŞMESİNDEN FARKI

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi ile hizmet sözleşmesi arasında da benzerlikler ve farklılıklar bulunmaktadır. Her iki sözleşme de tarafların karşılıklı anlaşma ve güvenine dayanmakta ve taraflar arasında belirli bir bağlılık ilişkisi yaratmaktadır. Farklılıklar bakımından ise ilk olarak hizmet sözleşmesinde işçi hizmet görmeyi⁴¹, ölünceye kadar bakma sözleşmesinde ise bakım borçlusu bakım alacaklısının bakımını üstlenmektedir.

³⁸ TANDOĞAN, Haluk, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, C. I/1, 5. Basımdan 6. Tıpkı Basım, İstanbul 2008, s. 342; ARAL, Fahrettin, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, 8. Baskı, Ankara 2010, s. 187; YAVUZ, s. 164; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 165; GÜMÜŞ, Mustafa Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Cilt 1, 1. Baskı, İstanbul 2008, s. 275.

³⁹ TANDOĞAN, s. 342; YAVUZ, s. 165; ARAL, s. 187; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 165; KORKMAZ, s. 24; DÜNDAR, s. 15.

⁴⁰ TANDOĞAN, s. 342; YAVUZ, s. 164; ARAL, s. 192; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 167; GÜMÜŞ, s. 275; DÜNDAR, s. 15.

⁴¹ YAVUZ, s. 384 – 385; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 419; KORKMAZ, s. 25.

İkinci olarak hizmet sözleşmesinde işveren hizmet karşılığında ücret vermeyi⁴², ölünceye kadar bakma sözleşmesinde ise bakım alacaklısı bakım borçlusuna bazı malların devrini öngörmektedir.

Üçüncü olarak hizmet sözleşmesi belirli bir süre için yapılabilir⁴³. Ölünceye kadar bakma sözleşmesi ise belirli süreli olamaz. Zira bakım alacaklısının ne zaman öleceği bilinemez.

Dördüncü olarak hizmet sözleşmesinde işçi işi bazı şartlarla başkasına yaptırabilir⁴⁴. Ölünceye kadar bakma sözleşmesinde ise bakım borçlusu işi bizzat kendisi yapmak zorundadır.

VI- ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİNİN KURULMASI

A) MADDİ ŞARTLAR

Ölünceye kadar bakma sözleşmesinin kurulabilmesi için maddi ve şekli şartlara ihtiyaç vardır. Maddi şartlar bakımından aranan ilk şart bakım alacaklısının gerçek kişi olmasıdır. Çünkü tabi ihtiyaçlar ve ölüm insanlar için söz konusudur⁴⁵. İkinci olarak bakım alacaklısı küçük ya da kısıtlı⁴⁶ ise yasal temsilcilerinin sulh ve asliye mahkemelerinden izin alması gerekir. Aksi halde sözleşme sonuç doğurmaz. Bu kural Borçlar Hukuku nitelikli ölünceye kadar bakma sözleşmesi için geçerlidir. Miras Hukuku nitelikli ölünceye kadar bakma sözleşmesinde ise bakım alacaklısının ergin olması gerekir (TMK. m. 503). Yasal temsilcileri onlar adına bu sözleşmeyi yapamazlar⁴⁷.

Üçüncü olarak akrabalar arasında yapılan ölünceye kadar bakma sözleşmelerinde, sözleşme yükümleriyle Aile Hukukundan doğan yükümler arasında aykırılık çıkarsa bu akrabalığın göz önünde bulundurulması gerekir.

⁴² YAVUZ, s. 385 – 386; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 420.

⁴³ YAVUZ, s. 385; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 419.

⁴⁴ YAVUZ, s. 395; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 427.

⁴⁵ TUNÇOMAĞ, s. 1187; YAVUZ, s. 727; ERTÜRK, s. 35; KARAHASAN, s. 1480; KORKMAZ, s. 28; DÜNDAR, s. 42.

⁴⁶ HGK. 07.05.2014, E. 2013/1-2382 K. 2014/617 (UYAP).

⁴⁷ TUNÇOMAĞ, s. 1187 – 1190; YAVUZ, s. 726; ERTÜRK, s. 35; KARAHASAN, s. 1481; ÇANDARLI, Zahit, Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi ve Feshi İhbarı, Ankara Barosu Dergisi, 1949, C. 5, S. 68, s. 13; KORKMAZ, s. 28.

Dördüncü olarak bakım alacaklısı evli ise eşi ve bakım borçlusunu kişinin bir arada oturması gerekir⁴⁸. Beşinci olarak bakım borçlusunu gerçek ya da tüzel kişi olabilir. Çünkü bakım ve özen edimi tüzel kişiler tarafından da yerine getirilebilir. Bu durum TBK. m. 612'den çıkarılmaktadır⁴⁹.

Altıncı olarak bakım borçlusunu küçük ya da kısıtlı ise TMK. m. 463 b. 4'e göre sulh (vesayet) ve asliye (denetim) mahkemesinden izin alması gerekir. Yedinci ve son olarak bakım borçlusunu evli ise 4. bentte ifade edilenler burada da geçerlidir. Fakat bakım borçlusunu sonradan evlenmişse bakım alacaklısı sözleşmeyi tek taraflı olarak feshedilebilir.

B) ŞEKLİ ŞARTLAR

Ölünceye kadar bakma sözleşmesinin şekli TBK. m. 612'de düzenlenmiştir. Bu hükme göre "Ölünceye kadar bakma sözleşmesi, mirasçı atanmasını içermese bile, miras sözleşmesi şeklinde yapılmadıkça geçerli olmaz (f. 1). Sözleşme, Devletçe tanınmış bir bakım kurumu tarafından yetkili makamların belirlediği koşullara uyularak yapılmışsa, geçerliliği için yazılı şekil yeterlidir (f. 2)."

Ancak bakım alacaklısı bakım kurumuna taşınmaz devretmeyi üstlenirse, o zaman resmi şekle uymak zorunludur. Adi yazılı şekil sadece Borçlar Hukukuna tabi bakım sözleşmesinde geçerlidir. Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesi varsa borçlu devletçe tanınmış bir kurum olsa bile yine miras sözleşmesi şeklinde yapılır⁵⁰.

Ayrıca devletçe tanınmış bir kurum olmakla beraber sözleşme önceden tespit edilen şartlara uygun olarak yapılmamış, sözleşme şartlarını taraflar farklı olarak tespit etmişlerse ya da devletçe tanınmamış bir kurum ile yapılmışsa adi yazılı şekil yeterli olmayacaktır. Bu durumda sözleşmenin miras sözleşmesi şeklinde yapılması gerekecektir⁵¹.

⁴⁸ Burada evli kişinin eşine bağımsız bir ev açması konusu tartışmalara neden olabilir.

⁴⁹ TUNÇOMAĞ, s. 1194; YAVUZ, s. 726; ERTÜRK, s. 36; KARAHASAN, s. 1482; KORKMAZ, s. 32.

⁵⁰ TUNÇOMAĞ, s. 1197; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 549; YAVUZ, s. 726; BİLGE, s. 372; KARAHASAN, s. 1484; ZEVLİLİLER/GÖKYAYLA, s. 726; OSER/SCHÖNENBERGER, m. 522, N. 6; ERTÜRK, s. 36; ÇANDARLI, s. 14; KÖSEOĞLU, s. 260; KORKMAZ, s. 37 vd.; DÜNDAR, s. 55, 71.

⁵¹ TUNÇOMAĞ, s. 1201; YAVUZ, s. 726; KARAHASAN, s. 1487 – 1488; AKARTEPE, Alpaslan, Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesinin Şekli, 2004, S. 34, www.e-akademi.org.

Miras sözleşmesinin şekli TMK. m. 545 f. 1'de belirtilmiştir. Buna göre "Miras sözleşmesinin geçerli olması için resmi vasiyetname şeklinde düzenlenmesi gerekir." TMK. m. 545 f. 2'de ise "Sözleşmenin tarafları, arzularını resmi memura aynı zamanda bildirirler ve düzenlenen sözleşmeyi memurun ve iki tanığın önünde imzalarlar."

TMK. m. 532'ye göre resmi vasiyetname düzenleme yetkisi sulh hâkimlerine, noterlere veya kanunen bu işle görevlendirilen kimselere verilmiştir. Ölünceye kadar bakma sözleşmesi karşılığı olarak verilen ivazlar arasında taşınmaz bulunmadığı takdirde sözleşmeyi sulh hâkimi veya noter yapabilecektir⁵². İvazlar arasında taşınmaz varsa İçtihadı Birleştirme Kararına "sözleşmelerden birinin ölünceye kadar bakma ve onu görüp gözetmek şartıyla diğerlerine bir taşınmaz mal temlikini kapsamak üzere yapmak istediği sözleşmeleri düzenlemeye sulh hâkimleriyle, noterler ve tapu sicil muhafızları veya memurları yetkili ve ödevlidirler⁵³." Yargıtay'ın bu kararı ile sulh hâkimi, noterler ve tapu sicil memurları taşınmaz içeren ölünceye kadar bakma sözleşmesi yapabileceklerdir. Bakım alacaklısının edimi yalnızca taşınır mallara ilişkin ise, sözleşmeyi düzenlemeye sulh hâkimi ya da noterler yetkili olup tapu sicil memurları bu konuda yetkili değildirler⁵⁴.

Resmi memur ve şahitlerde aranacak nitelikler TMK. m. 536'da düzenlemiştir. Buna göre aranan şartlar⁵⁵ ilk olarak fiil ehliyetine sahip olmak, ikinci olarak bir ceza mahkemesince siyasi ve medeni haklardan yasaklanmasına karar verilmemiş olmak, üçüncü olarak okuma ve yazma bilmek, dördüncü olarak bakım alacaklısının eşi olmamak, beşinci ve son olarak ise bakım alacaklısının alt soyu ve üst soyu, kardeşi ve bunların eşi olmamaktır.

Resmi senedin düzenlenmesi için taraflar, resmi memura iradelerini beyan edecekler; resmi memur beyan edilen arzuları yazacak veya yazdıracak ve yazılı metni okumaları için taraflara verecektir. Bundan sonra

⁵² BİLGE, s. 372; AKARTEPE, Alpaslan, Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesinin Şekli, 2004, S. 34, www.e-akademi.org

⁵³ İBK. 10.12.1952, E. 4 K. 5 (www.kazanci.com); AKARTEPE, Alpaslan, Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesinin Şekli, 2004, S. 34, www.e-akademi.org

⁵⁴ KARAHASAN, s. 1484; TUNÇOMAĞ, s. 1201; KÖSEOĞLU, s. 260; KORKMAZ, s. 41; Geniş bilgi için bkz. DÜNDAR, s. 58 vd.

⁵⁵ OĞUZMAN, s. 110; AYAN, s. 100; AKARTEPE, Alpaslan, Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesinin Şekli, 2004, S. 34, www.e-akademi.org; KORKMAZ, s. 44 - 45.

taraf lar, resmi memur ve şahitlerin huzurunda sözleşmeyi imzalayacaklardır. Eğer taraflardan biri ya da her ikisi okuma yazma bilmiyorlarsa yetkili memur, tanıklar önünde senedi kendilerine okur. Senedin böylece okunduğu, tanıkların senet altına yazacakları şerh ile doğrulanmalıdır. Senedin resmi memur önünde okunması geçerlilik şartıdır. Sözleşmeyi resmi memur da tarih atıp imzaladıktan sonra, ölüme bağlı tasarrufta bulunan sözleşmenin arzusuna uygun olduğunu şahitlerin huzurunda beyan edecek ve bundan başka şahitler de bu hususu ve kendisini miras sözleşmesi yapmaya ehil gördüklerini şerh verip imza edeceklerdir⁵⁶.

Yargıtay'ın verdiği bir karara göre "...taniğin okuryazar olmadığı ve mühürle ifadesini onayladığı görülmektedir. Bu hali ile vasiyet geçersizdir. Öte yandan, ölünceye kadar bakma sözleşmesi, taraflara borç yükleyen sözleşmelerden olduğu için bakım görevini üstlenen kişinin beyanının tespiti de zorunludur. Oysa bu kurala uyulmamış, borç altına girenlerin iradeleri tevsik olunmamış, hatta muamelede hazır bile bulunmamışlardır. O halde işbu belge vasiyet olarak geçerli olmadığı gibi, ölünceye kadar bakma şartı ile yapılmış bir mukavele niteliği de almamıştır⁵⁷."

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi, resmi şekle uyulmadan yapılmışsa hükümsüz olacaktır. Sözleşmenin, yasada belirtilen biçimde yapılmamış olması fakat bunun sözleşme ifa edildikten sonra taraflarca ileri sürülmesi veya taraflar sağlığında ileri sürmedikleri halde mirasçılarının ileri sürmesi dürüstlük kuralıyla bağdaşmaz⁵⁸.

VI- ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİNDE TAŞINMAZ MÜLKİYETİNİN GEÇİRİLMESİ

Bakım alacaklısının borcu TBK. m. 611'e göre bir malvarlığı yahut bazı malların devrini gerektirmektedir. Bakım alacaklısının edimi taşınmaz olsa bile, ölünceye kadar bakma sözleşmesinin tamam olması ve geçerliliği için tescil gerekmez⁵⁹. Fakat bakım borçlusu, sözleşmeye dayanarak adına tescil yapılması için bakım alacaklısından istemde bulunabilir.

⁵⁶ Geniş bilgi için bkz. OĞUZMAN, s. 134; AYAN, s. 100; KARAHASAN, s. 1485 – 1486; ERTÜRK, s. 36 – 37; TUNÇOMAĞ, s. 1204 – 1215; DURAL/ÖZ, s. 104 – 105; ÖZTAN, s. 216 AKARTEPE, Alpaslan, Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesinin Şekli, 2004, S. 34, www.e-akademi.org; ÇANDARLI, s. 14; KORKMAZ, s. 45 vd.; DÜNDAR, s. 63 vd.

⁵⁷ 2. HD. 05.07.1985, E. 5117 K. 6403 (YKD, 1986, C. 12, S. 2, s. 200 – 201).

⁵⁸ ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 726; KARAHASAN, s. 1488; TUNÇOMAĞ, s. 1228; 1. HD. 31.03.1981, E. 2762 K. 4252 (YKD, 1982, C. 8, S. 10, s. 1394).

⁵⁹ TUNÇOMAĞ, s. 1216; KARAHASAN, s. 1522.

Bakım borçlusuna, bakım alacaklısından önce öldüğü takdirde devredilen taşınmazın bakım alacaklısına döneceğine dair koşul ile yapılmış ölüncüye kadar bakma sözleşmesi tapuya tescil edilmez. Tescil hiçbir şarta ve kayıta bağlı tutulamaz⁶⁰. Bakım alacaklısı tescil talebine yanaşmazsa, bakım borçlusuna sözleşmeye dayanarak mülkiyetin kendisine tanınması için dava açabilir.

VII- TARAFLARIN HAK VE BORÇLARI

A) BAKIM ALACAKLISININ HAK VE BORÇLARI

1- Bakım Alacaklısının Hakları

a) Hakların Niteliği

Ölüncüye kadar bakma sözleşmesi⁶¹ sonucunda bakım alacaklısı bakım borçlusuna karşı ikamet, beslenme ve benzeri haklar elde eder. Bakım alacaklısı bu hakları devredemez⁶². Çünkü TBK. m. 619 f. 1 emredici niteliktedir.

İkinci olarak bakım alacaklısının sahip olduğu haklar haczedilmez. Bakım alacaklısına ifa edilmiş edimler ise haczedilebilir. Bakım alacaklısının sahip olduğu hakların kişiye bağlılığı bu hakların rehin edilmesine de engeldir⁶³.

Üçüncü olarak bakım alacaklısının hakları TBK. m. 144 kapsamı içinde düşünülürse bu haklar takas edilemez⁶⁴. Dördüncü olarak bu hakkın bizzat bakım borçlusuna tarafından ifa edilmesi gerekir⁶⁵.

b) Hakların Kapsamı

BK. m. 614 tamamlayıcı bir hukuk kuralı içerdiği için taraflar bakım alacaklısının haklarını diledikleri gibi tespit edebilirler.

⁶⁰ TUNÇOMAĞ, s. 1217.

⁶¹ Geniş bilgi için bkz. TUNÇOMAĞ, s. 1241 – 1243; YAVUZ, s. 727 vd.; BİLGE, s. 376; KARAHASAN, s. 1489.

⁶² KORKMAZ, s. 53; DÜNDAR, s. 77.

⁶³ KORKMAZ, s. 54; DÜNDAR, s. 78.

⁶⁴ KORKMAZ, s. 56; DÜNDAR, s. 79.

⁶⁵ DÜNDAR, s. 80.

aa) İkamet

Bakım alacaklısı bakım borçlusunun ailesi içinde yaşar (TBK. m. 614 f. 1). Borçların ödenmesi bakım alacaklısının, bakım borçlusunun ev topluluğuna girmesi yoluyla olur; bununla birlikte bakım alacaklısının ihtiyaçlarının giderilmesi başka bir yoldan da olabilir⁶⁶.

Bakım borçlusu tüzel kişi ise aile içinde yaşamadan bahsedilemez. Bakım alacaklısının bakım borçlusundan uygun ikamet isteme hakkı kişisel bir haktır. Bu haktan yalnızca bakım alacaklısı yararlanır. Bakım alacaklısının akrabaları yararlanamaz⁶⁷. Bakım alacaklısına ikamet için özel bir yer verilmesi ise bakım borçlusunun durumuna bağlıdır.

bb) Beslenme ve Giydirilme

TBK. m. 614 f. 2'ye göre "Bakım borçlusu, bakım alacaklısına özellikle uygun gıda ve konut sağlamak, hastalığında gerekli özenle bakmak ve onu tedavi ettirmek zorundadır."

Bakım borçlusu bakım alacaklısının yaşaması için her türlü olanağı sağlamakla yükümlüdür. Bu nedenle bakım alacaklısının beslenmesi ve giydirilmesi ile ilgilenmelidir⁶⁸.

cc) Özen Borcu

Beslenme, giydirilme ve ikamet etme hususları dışında kalan bütün haller özen borcu kapsamında değerlendirilebilir. Yukarıda ifade edildiği gibi bakım alacaklısı hasta olduğu zaman bakım borçlusu doktor getirmeye mecburdur.

Bununla birlikte bakım alacaklısının kendisine dikkat etmesi gerekir. Bir görüşe göre kendisine hiç dikkat etmemesi nedeniyle sık sık hastalanması ve bu nedenle bakım borçlusunun birçok masraflar yapması bakım borçlusu tarafından sözleşmenin feshedilmesi için haklı bir neden oluşturur⁶⁹. Hastalık sözleşmenin kurulmasından önce varsa ve sürekli bakımı gerektiren önemli bir hastalıksa ve bakım borçlusu bunu bilmiyorsa TBK. m. 617 f. 1'e göre bakım borçlusuna önel verilmeksizin fesih hakkı

⁶⁶ OSER/SCHÖNENBERGER, m. 534, N. 3; TUNÇOMAĞ, s. 1245; HATEMİ/SEROZAN/ARPAÇI, s. 552 - 553; BİLGE, s. 370; YAVUZ, s. 727; KARAHASAN, s. 1490; KORKMAZ, s. 59; DÜNDAR, s. 83.

⁶⁷ TUNÇOMAĞ, s. 1247; BİLGE, s. 376; KARAHASAN, s. 1491.

⁶⁸ BİLGE, s. 376; TUNÇOMAĞ, s. 1250; KARAHASAN, s. 1491; KORKMAZ, s. 61; DÜNDAR, s. 86.

⁶⁹ TUNÇOMAĞ, s. 1251. Aynı görüş için bkz. KARAHASAN, s. 1492.

tanınmalıdır. Burada ayrıca Türk Borçlar Kanunu'nun genel kısmında yer alan yanılma ve aldatma hükümlerinden de yararlanılması düşünülebilir. Bakım borçlusunu, bakım alacaklısının önemli hastalığını bilseydi sözleşmeyi yapmayacak idiyse TBK. m. 30 ve devamı hükümlerine başvurabilir veya bu hastalık bakım alacaklısı tarafından saklanmış ise TBK. m. 36'da düzenlenen aldatma hükümlerinden yararlanabilir. Hastalık sözleşmenin kurulmasından sonra ortaya çıktığı takdirde sözleşme TBK. m. 617 f. 1'e göre haklı nedenle feshettirilebilir.

Özen borcuna, gereğinde hekim tedavisi ile hastane giderlerini karşılamak yükümü de girer⁷⁰. Ayrıca cenaze giderleri ve mezar bakımı da ölüncüye kadar bakım sözleşmesinin içine girmelidir, fakat aksine bir düzenleme yapılabilir⁷¹. Bakım alacaklısının bir diğer hakkı da miktarı sosyal duruma göre tespit edilebilecek olan belirli bir cep harçlığı istemektir⁷².

dd) İpotek Hakkı

TBK. m. 613'e göre "Bakım borçlusuna bir taşınmazını devretmiş olan bakım alacaklısı, haklarını güvence altına almak üzere, bu taşınmaz üzerinde satıcı gibi yasal ipotek hakkına sahiptir." Bakım borçlusuna, bakım karşılığı bir taşınmaz devretmiş olan bakım alacaklısı, kendisine bakılmasını güvence altına almak üzere kanundan doğan ipotek hakkına sahiptir. Bu ipotek hakkının tescilinin, mülkiyetinin devrinden itibaren 3 ay içinde istenmesi gerekir (TMK. m. 894). Bu yasal ipotek hakkını süresi içinde tescil ettirmeyen ve başka bir güvencesi olmayan alacaklı, borçlunun iflasında iflas masasına başvurarak alacağına karşılık nakdi tazminat ödenmesini isteyebilir⁷³ (TBK. m. 619/II).

⁷⁰ OSER/SCHÖNENBERGER, m. 524, N. 6; TUNÇOMAĞ, s. 1251; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 552; KARAHASAN, s. 1492.

⁷¹ Aynı görüş için bkz. OSER/SCHÖNENBERGER, m. 524, N. 6; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 552; KARAHASAN, s. 1492.

⁷² TUNÇOMAĞ, s. 1253; KARAHASAN, s. 1492.

⁷³ ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 727; TUNÇOMAĞ, s. 1254; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 551; BİLGE, s. 374 – 375, YAVUZ, s. 727; KARAHASAN, s. 1493; KORKMAZ, s. 67; DÜNDAR, s. 94.

ee) Hacze İştirak

Bakım borçlusunun mallarına haciz konulması durumunda, alacaklı daha önce haciz isteminde bulunmamış olsa bile, borçlu aleyhine konulan hacze katılabilir⁷⁴ (TBK. m. 619/III).

TBK. m. 614 f. 3'e göre "Kabul ettikleri kişilere ölünceye kadar bakma amacıyla kurulmuş olan kurumların bakım borcunun kapsamı ve ifası, kendilerince hazırlanarak yetkili makamların onayından geçen genel düzenlemelerle belirlenir. Bu düzenlemeler, sözleşmenin içeriğinden sayılır." Bir de bakım alacaklısına yasal ipotek dışında kefillik ya da cezai şart imkânı da sağlanmaktadır⁷⁵.

2- Bakım Alacaklısının Borçları

Bakım alacaklısı, sözleşmeyle bakım borçlusuna vermeyi borçlandığı malvarlığı değerlerini, yine sözleşmede listelendiği kapsam ve nitelikte devretme borcu altındadır⁷⁶. Eğer sözleşmenin konusu taşınmazsa, tapu siciline devir işlemiyle; taşınırsa zilyetliğin nakliyle; alacaksa, alacağın temlikıyla bakım borçlusuna devredilmelidir. Karma nitelikli bir sözleşmede ise tarafların bağışlama sebebiyle hareket etmesi gerekir⁷⁷.

Bakım alacaklısı, bakım borçlusunun ev topluluğu içinde yaşama borcu altındadır. Bu nedenle kendisine ayrı bir mesken isteyemez ve aile başkanlığı hakkındaki kurallara tabi olur⁷⁸.

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi ivazlı bir muamele olmakla beraber, bazı hallerde bir bağışlama ile karma bir şekilde mevcut olması da mümkündür. Tarafların bu durumu bilmeleri ve arzu etmeleri gerekir. Böyle bir sözleşmeye karma sözleşmeler hakkındaki hükümler uygulanır, fakat şekil bakımından TBK. m. 612 hükmüne tabidir.

⁷⁴ TUNÇOMAĞ, s. 1255; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 728.

⁷⁵ BİLGE, s. 374; TUNÇOMAĞ, s. 1257; KARAHASAN, s. 1493.

⁷⁶ ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 727; YAVUZ, s. 727; TUNÇOMAĞ, s. 1266 – 1267; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 551; BİLGE, s. 371; DÜNDAR, s. 97.

⁷⁷ OSER/SCHÖNENBERGER, m. 321, N. 7; HATEMİ/SEROZAN ARPACI, s. 55; BİLGE, s. 371.

⁷⁸ ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 727; BİLGE, s. 374.

B) BAKIM BORÇLUSUNUN HAK VE BORÇLARI

1- Bakım Borçlusunun Hakları

Miras Hukukuna tabi ölüncüye kadar bakma sözleşmesinde bakım alacaklısı sözleşmenin kurulmasıyla beraber borcunu ifa etmiştir. Bakım alacaklısı öldüğü takdirde bakım borçlusunu kendiliğinden mallara sahip olur. Bakım alacaklısı taahhüt etmiş olduğu malvarlığı değerini hayatında borçluya devretmeyi üstlendiği takdirde, bakım borçlusunu bakım alacaklısının sağlığında malvarlığının devrini isteyebilir⁷⁹. Böylece bakım borçlusunun karşılaşılabileceği riskler önlenmiş olur. Borçlar Hukukuna tabi ölüncüye kadar bakma sözleşmesinde bakım borçlusunun isteyebileceği en önemli hak malvarlığının devrini istemektir⁸⁰. Bahsedilen malvarlığı değerleri kapsamında malvarlığının tümü ya da bir kısmı, intifa hakkı, taşınmazlar, taşınırlar, kıymetli evrak, alacaklar vs. sayılabilir⁸¹.

Bakım borçlusunun bir diğer hakkı ise miras hukukuna tabi bakım sözleşmesinde TMK. m. 514'e göre tereke ile ilgili kimseleri usulüne uygun olarak çağırıp devrolunan malların resmi bir defterinin tutulmasını istemek ve terekeyi kabul etmektir.

Borçlar Hukuku nitelikli ölüncüye kadar bakma sözleşmesinde bakım alacaklısı bakım borçlusuna tescili isteme yetkisini vermişse, bakım borçlusunu, sözleşmenin düzenlenmesinden sonra tapu memurundan taşınmazın kendi adına tescilini ister. Diğer malların mülkiyeti de, niteliklerinin gerektirdiği tasarruf işlemlerinin yapılmasıyla bakım borçlusuna geçer. Bakım borçlusunu devrolunan mallarda dilediği gibi tasarruf hakkına sahiptir, fakat bu hak tamamen sınırsız değildir. Bakım borçlusunu kendisine devrolunan bütün taşınırları satarak taahhütlerini ifa edemeyecek duruma düşemez⁸². Bakım borçlusunun devir konusundaki istem hakkı 10 yıllık zamanaşımına tabidir (TBK. m. 150).

Örneğin aleyhine bakma sözleşmesinin feshi davası açılacağını hissedenden bakım borçlusunun, taşınmazları muvazaa yoluyla kötünietli koca-

⁷⁹ TUNÇOMAĞ, s. 1266; YAVUZ, s. 729; KARAHASAN, s. 1494; KORKMAZ, s. 69 vd.; DÜNDAR, s. 101.

⁸⁰ TUNÇOMAĞ, s. 1266; YAVUZ, s. 729; KARAHASAN, s. 1493.

⁸¹ TUNÇOMAĞ, s. 1266; OSER/SCHÖNENBERGER, s. 521, N. 6; YAVUZ, s. 729; KARAHASAN, s. 1494.

⁸² TUNÇOMAĞ, s. 1275 – 1276; KARAHASAN, s. 1494.

sına devretmesi halinde de devir geçerli olmamalıdır. Satım sözleşmesinin muvazaalı olması tapu kaydının iptali için yeterlidir; muvazaalı sözleşmeler geçerli değildir⁸³.

Bakım borçlusuna tanınan diğer bir hak da Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinde bağışlama ve ölüme bağlı tasarruflara itirazdır. İtirazın olabileceği işlemler miras sözleşmesinden doğmuş bakım alacaklısının taahhütleriyle uyuşmayan bağışlama ve ölüme bağlı tasarruftur. Ölüme bağlı tasarruflardan bakım borçlusu sadece sözleşmenin düzenlenmesinden sonra yapılanların fesihlerini öne sürebilir.

Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesindeki bir diğer imkân da sözleşmeden dönme hakkıdır. TMK. m. 547'ye göre bakım borçlusu miras bırakanın hayatında herhangi bir istem hakkına sahipse bu hükme dayanarak sözleşmeden dönebilir⁸⁴.

Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinde bakım borçlusuna TMK. m. 406'ya dayanarak malvarlığında rastgele tasarrufla

⁸³ TUNÇOMAĞ, s. 1277. Bir kişinin gelini ile yaptığı ölünceye kadar bakma sözleşmesinin muvazaa ile geçersiz olmadığı yönünde bkz. HGK. 19.03.2014, E. 2013/1-751 K. 2014/333 (UYAP). 03.07.2013 E. 2013/1-77 K. 2013/1077 "... tüm mal varlığının veya buna yakınının temlikinde muvazaadan söz edilebilir ise de, bakım alacaklısının kendisiyle ilgilenilmesi, ihtiyaçlarının kısmen ya da tamamen karşılanmasını teminen verilebileceği taşınmazları gözetildiğinde, davaya konu, üzerinde iki katlı bina bulunan ve birlikte kullanılan taşınmazlar dışındaki taşınmazların hisseli ve düşük değerli olması gözetildiğinde, davaya konu taşınmazları devretmesindeki amacının; bakılmak değil, muvazaa olduğu şeklindeki görüş, gerçekten tek taşınmaz olan veya taşınmazları arasında devre uygun bulunan taşınmazın diğer taşınmazlarından değerli olan kişilerin ölünceye kadar bakım akdi yapamayacakları sonucunu doğurur ki, bunun yasanın teminatı altındaki akit yapma serbestisi ile bağdaşabileceği söylenemez. Kaldı ki, somut olayda murisin davacıardan mal kaçırmasını gerektiren bir olgunun ve sebebin varlığı da kanıtlanmış değildir." (UYAP). HGK. 13.04.2011, E. 2010/1-701 K. 2011/130 "Eldeki davada davacılar gerek satış suretiyle temlik edilen 12, 292 ve 297 parsel sayılı taşınmazların, gerekse ölünceye kadar bakma koşulu ile temlik edilen taşınmazların miras bırakan tarafından mirasçılardan mal kaçırmak amacıyla muvazaalı olarak temlik edildiğini ileri sürdüklerine göre, muvazaa iddiasının özünde temliklerin geçerli olmadığı iddiası vardır. Öncelikle satış suretiyle gerçekleştirilen temlik işleminin muvazaalı olduğu, yani geçersizliği iddia edildiğine göre tenkise konu olamayacaktır. Zaten satış işleminin geçerli olması halinde de, ivazlı işlem olduğundan yine tenkise tabi olamayacaktır." (UYAP).

⁸⁴ TUNÇOMAĞ, s. 1279.

bulunan bakım alacaklısının hacir altına almasını isteyebilme yetkisi de tanınmalıdır⁸⁵.

Borçlar Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinde yukarıda sayılan haklar dışında bir de hapis hakkı vardır. Bakım borçlusunun, bakım alacaklısının getirdiği mallar üzerinde hapis hakkı bulunmaktadır⁸⁶. Bakım borçlusunun, bakım alacaklısının kendi ev topluluğuna katılmasını isteme hakkı vardır⁸⁷.

2- Bakım Borçlusunun Borçları

Bakım borçlusunun en önemli borcu bakım alacaklısına yaşam boyunca bakmak zorunda olmasıdır. Yükümlülüğün kapsamı genellikle sözleşmede belirlenir. Bu kapsam belirlenirken, bakım alacaklısının bakım borçlusuna verdiği malların değeri ve bakım alacaklısının o zamana kadar ki yaşam biçimiyle ihtiyaçları göz önünde tutulur⁸⁸.

Bakım alacaklısı, Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinde bakım borçlusunu sadece mirasçı olarak atamaktadır ve bakım borçlusu da sadece bakım alacaklısının mirasçısı olma ümidiyle ona bakmakla yükümlüdür.

VIII- ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİNDE İTİRAZIN SÖZLEŞMENİN GEÇERLİLİĞİNE ETKİSİ VE TENKİS

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi sonucu bakım alacaklısının malvarlığı değerlerini devretmesi, bakım alacaklısını kanunen bakmakla yükümlü olduğu kimselere yardımdan alıkoyacak bir durum meydana getirebileceği gibi, saklı paylı mirasçıların ve alacaklıların menfaatine aykırı olabilir. Bu kişilerin haklarını korumak amacıyla TBK. m. 615 iptal ve tenkis imkânını vermiştir.

A) NAFKA ALACAKLILARININ İTİRAZI

Bakım alacaklısının kanun gereği bakmakla yükümlü olduğu kişilere, bazı koşullar gerçekleştiğinde sözleşmeye itiraz hakkı tanınmıştır. Bu iti-

⁸⁵ TUNÇOMAĞ, s. 1280.

⁸⁶ TUNÇOMAĞ, s. 1280; KORKMAZ, s. 72.

⁸⁷ ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 729.

⁸⁸ TUNÇOMAĞ, s. 1250 - 1251; HATEMİ/SEROZAN/ARPAÇI, s. 552; BİLGE, s. 370 vd.; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 728; YAVUZ, s. 729; KARAHASAN, s. 1491 - 1492; OSER/SCHÖNENBERGER, m. 524, N. 6; DÜNDAR, s. 101.

raz hakkının kullanılabilmesi için TBK. m. 615 f. 1'e göre "Bakım alacaklısı, ölünceye kadar bakma sözleşmesi yüzünden kanuna göre nafaka yükümlüsü olduğu kişilere karşı yükümlülüğünü yerine getirme imkânını kaybediyorsa, bundan yoksun kalanlar sözleşmenin iptalini isteyebilirler⁸⁹." Bir görüşe göre bu itiraz imkânı, Medeni Hukuka dayanan bir iptal davası niteliğindedir⁹⁰. Bu hüküm anlamında iptal davası açılabilmesi için⁹¹; ilk olarak yasal bir nafaka yükümünün varlığı gerekir.

Kanunen nafaka hakkı olan kişiler, eşler, altsoy ve üstsoy ile kardeşlerdir. Yoksulluk nafakası alan boşanmış eşin de itiraz hakkının bulunduğu kabul edilmelidir⁹².

Nafaka alacaklılarının ölünceye kadar bakma sözleşmesine itiraz edebilmesi için, yalnızca nafaka hakkının varlığı yeterli olmayıp ayrıca nafaka davasının açılmış ve nafakaya karar verilmiş olması şarttır⁹³. İkinci olarak ölünceye kadar bakma sözleşmesi nedeniyle ifanın imkânsızlaşması aranmaktadır. Nafaka alacaklısının itiraz edebilmesi için adı geçen sözleşmenin yapılması ile bakım alacaklısının nafakayı ödeme gücünü tamamen yitirmesi gerekir⁹⁴. Sözleşme taraflarından birinin veya her ikisinin hileli bir davranışta bulunmasına gerek yoktur. Burada ispat yükü nafaka alacaklılarına düşer. Nafaka alacaklıları ölünceye kadar bakma sözleşmesi yüzünden bakım alacaklısının nafakayı ödeme gücünün kalmadığını ispat etmesi gerekir.

Nafaka alacaklıları sözleşmenin iptalini veya bakım borçlusunun kendilerine nafaka ödemeye mahkûm edilmesini isteyebilirler. Burada hâkime bir yetki tanınmıştır. TBK. m. 615 f. 2'ye göre "Hâkim, sözleşmenin iptali yerine, bakım borçlusunun ifa edeceği edimlerden mahsup edilmek üzere, bakım alacaklısının nafaka yükümlüsü olduğu kişilere nafaka ödemesine karar verebilir." Bakım borçlusunun borç ödeme gücü kuşku ise sözleşmenin iptali yerine nafakaya mahkûmiyet için ondan bir

⁸⁹ ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 729; YAVUZ, s. 730; TUNÇOMAĞ, s. 1325; KORKMAZ, s. 105 vd.; DÜNDAR, s. 132 vd.

⁹⁰ TUNÇOMAĞ, s. 1325.

⁹¹ TUNÇOMAĞ, s. 1326 vd.; YAVUZ, s. 730; ÇANDARLI, s. 17.

⁹² BİLGE, s. 381; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 729; KARAHASAN, s. 1512; OSER/SCHÖNENBERGER, m. 525, N. 3; ERTÜRK, s. 39; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 554; DÜNDAR, s. 133.

⁹³ TUNÇOMAĞ, s. 1327; KARAHASAN, s. 1513.

⁹⁴ TUNÇOMAĞ, s. 1327; KARAHASAN, s. 1513.

teminat istemesi yerindedir⁹⁵. TBK. m. 615'te taraflar, davanın açılacağı mahkeme ve zamanaşımı süresini belirtmediği için İcra-İflas Kanunu'ndaki iptal hükümleri uygulanır.

B) TENKİS

TBK. m. 615 f. 3 mirasçılarının taleplerini saklı tutmuştur. Bakım alacaklısının ölünceye kadar bakma sözleşmesi ile mirasçılarının saklı paylarına tecavüz etmesi söz konusu olabilir. Bu durumda saklı paylı mirasçılar, bakım alacaklısı sağ olduğu sürece, onun bu tür tasarruflarına itiraz edemezler; harekete geçmeleri için bakım alacaklısının ölümü gerekir⁹⁶.

Tenkis davasının koşulları iki tanedir (TMK. m. 560 vd.): İlk koşul davanın saklı paylı mirasçı olmasıdır. Miras Hukuku hükümlerine göre sadece miras bırakanın altoyu, anne babası ve eşi saklı paylı mirasçısıdır. İkinci aranan şart ölünceye kadar bakma sözleşmesi ile saklı paya tecavüz edilmesidir. Terekeden tasarruf edilebilir kısmı çıkarıldığında mirasçılarının saklı payı tespit edilebilir.

Bağışlama amacı ile yapılan ölünceye kadar bakma sözleşmesinde de tarafların bu sözleşme adı altındaki bağışlamalar, teknik terimle gizli bağışlamalar ve karma bağışlamalar da tenkise tabidir⁹⁷.

Yargıtay'ın verdiği bir karara göre "Bakıp gözetme sözleşmesi taraflara hak ve borçlar yükleyen bir bağittir. Diğer anlatımla, ivazlı sözleşme türlerindedir. Bu sözleşme ile bakım alacaklısı, sözleşme konusu malın mülkiyetini bakım borçlusuna geçirme karşılığı, bakım borçlusu da bakım alacaklısına onu bakıp gözetme yükümlülüğü altına girer. Asıl saptanması gereken husus bu temlikin mirasçılardan mal kaçırmak amacıyla yapılmış olup olmadığı ve temlikte bakıp gözetme koşulunun değil, bağış amacının üstün tutulmuş bulunup bulunmadığının belirlenmesidir⁹⁸."

Diğer bir durumda saklı payı bertaraf kaydı ile yapılan ölünceye kadar bakma sözleşmeleridir. Mirasçılar tarafından istenirse TMK. m. 565 f.

⁹⁵ OSER/SCHÖNENBERGER, m. 525, N. 4.

⁹⁶ TUNÇOMAĞ, s. 1331; KARAHASAN, s. 1513; HATEMİ/SEOZAN/ARPAÇI, s. 554; BİLGE, s. 381; ZEVLİLİLER/GÖKYAYLA, s. 730; YAVUZ, s. 730; ÇANDARLI, s. 17; KORKMAZ, s. 111 vd.; DÜNDAR, s. 134 vd.

⁹⁷ TUNÇOMAĞ, s. 1336; KARAHASAN, s. 1514; GÜVENÇ, Fikret, Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesine Karşı Mirasçılarının Açabilecekleri Tenkis Davası, İstanbul Barosu Dergisi, 1983, C. 57, S. 1 - 3, s. 51. Geniş bilgi için bkz. OĞUZMAN, s. 222 - 229.

⁹⁸ HGK. 07.04.1993, E. 1992/1-780 K. 1993/146 (YKD, 1993, C. 19, S. 7, s. 983).

4'e göre bakım borçlusuna devredilen mallar da tenkise tabidir⁹⁹. Tenkis davasının hükmü, itiraz olunan hukuki işlemin ortadan kaldırılması olmayıp onun belirli bir ölçüde azaltılmasıdır.

Tenkis davasında davacı bakım alacaklısının saklı paylı mirasçısıdır. Davalı ise söz konusu tasarruf ile malvarlığına ait bir değer kazanan kişidir. O halde bu dava bakım borçlusuna yoksa mirasçılara karşı yöneltilmelidir¹⁰⁰.

Tenkis davası ölenin son yerleşim yeri olan asliye hukuk mahkemesinde açılır. Bu davada 1 ve 10 yıllık zamanaşımı süresi uygulanır. 1 yıllık süre mirasçılardan saklı paya tecavüz edildiğini öğrendikleri günden başlar. 10 yıllık süre ise mirasın geçiş tarihinden başlar. Ayrıca saklı paylı mirasçılara defi hakkı da tanınmıştır (TMK. m. 571).

C) BAKIM ALACAKLISININ ALACAKLILARINCA İTİRAZ

Sözleşmeden dolayı bakım borçlusuna bazı malvarlığı değerlerinin devredilmesi nedeniyle, bakım alacaklısının, alacaklılarının hakları tehlikeye düşmüş olabilir. Böyle bir durumda alacaklılar İİK. m. 277 – 278 hükümlerine göre iptal davası açarak haklarını koruyabilirler¹⁰¹. Bu sonuca TBK. m. 615 f. 3 de yer alan "... alacaklıların iptal davası açma hakları saklıdır." hükmünden ulaşılmaktadır.

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi adı altında taraflar bir bağışlama gizlemişlerse gizli bağışlamadan; eğer taraflar hem ölünceye kadar bakma sözleşmesi, hem de bağışlama yapmışlarsa bu takdirde karma bağışlamadan söz edilir ve her iki bağışlama da İİK. m. 278'e göre iptal olunur¹⁰². Bağışlama amaçlanmaksızın bakım borçlusunun fazla edim üstlendiği ölünceye kadar bakma sözleşmeleri de iptal olunur.

⁹⁹ TUNÇOMAĞ, s. 1338; KARAHASAN, s. 1514; GÜVENÇ, s. 51; OĞUZMAN, s. 229 – 231; AYAN, s. 196. DURAL/ÖZ, s. 266 vd.; İMRE/ERMAN, s. 246; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s. 378 vd.; ÖZTAN, s. 105; SEROZAN/ENGİN, s. 174 vd.

¹⁰⁰ TUNÇOMAĞ, s. 1343; ZEVLİLİLER/GÖKYAYLA, s. 730; KARAHASAN, s. 1514; GÜVENÇ, s. 52; OĞUZMAN, s. 247 – 250; AYAN, s. 198 vd.; DURAL/ÖZ, s. 269 vd.; İMRE/ERMAN, s. 248 vd.; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s. 381 vd.; ÖZTAN, s. 106 vd.; SEROZAN/ENGİN, s. 176 vd.

¹⁰¹ ZEVLİLİLER/GÖKYAYLA, s. 730; HATEMİ/SEOZAN/ARPACI, s. 554; TUNÇOMAĞ, s. 1345; BİLGE, s. 381 – 382; YAVUZ, s. 731; ERTÜRK, s. 39; DÜNDAR, s. 136 vd.

¹⁰² TUNÇOMAĞ, s. 1346.

Hileye dayanan iptal davasında ise üç koşulun gerçekleşmesi gerekir (İİK. m. 277 vd.)¹⁰³: İlk olarak alacaklılara zarar veren bir hukuki işlemin varlığı, ikinci olarak alacaklılara zarar vermek amacı ile hareket olunması ve son olarak da borçlunun bu amacının karşı tarafça bilinmesi veya bilinmesinin gerekmesidir. İptal kararının verilmesi aşamasında ise bakım borçlusu davacının tatmini için gerekli miktarı geri vermek zorundadır.

İptal davasında ise elinde geçici veya kesin aciz belgesi bulunan her alacaklı iptal davası açabilir. Bu davada davalı bakım borçlusudur. Bakım borçlusu öldüğü takdirde onun mirasçıları davalı yerini alır. Bakım borçlusu devrolunan malvarlığının tamamını veya bir bölümünü satmış ve üçüncü kişi de malvarlığı devrinin feshi mümkün olduğunu bilerek satın almışsa ona karşı da dava açılabilir¹⁰⁴.

Yetkili mahkeme davalının yerleşim yeri mahkemesidir. Görevli mahkeme ise asliye hukuk mahkemesidir. Zamanaşımı süresi ise sözleşmenin kurulmasından itibaren 5 yıldır (İİK. m. 284).

IX- ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ

A) FESİH BİLDİRİMİ

TBK. m. 616 f. 1'e göre "Tarafların edimleri arasında önemli ölçüde oransızlık bulunur ve fazla alan taraf kendisine bağışta bulunulma amacı güdüldüğünü ispat edemezse diğer taraf, altı ay önce bildirimde bulunmak koşuluyla, sözleşmeyi her zaman feshedebilir. Bu oransızlığın tespiti, ilgili sosyal güvenlik kurumunca, bakım borçlusuna verilenin değerine denk düşen anapara değeri ile bağlanacak irat arasındaki fark esas alınır."

Bu hükme göre; ilk olarak edimler arasında önemli ölçüde oransızlık bulunması gerekir. Aşırı oransızlık sözleşmenin yapıldığı zamandaki koşullara göre belirlenir¹⁰⁵. İkinci olarak edimi yüksek olan tarafta bağışlama amacı bulunmaması gerekir. TBK. m. 616'dan anlaşıldığı üzere bağışlama amacı olduğunu iddia edenin bunu ispatlaması gerekir. Kanun bu amacın olmadığını karine olarak kabul eder. Örneğin sağlığınıca bakmanın

¹⁰³ TUNÇOMAĞ, s. 1349.

¹⁰⁴ TUNÇOMAĞ, s. 1353; ERTÜRK, s. 36.

¹⁰⁵ DÜNDAR, s. 120.

kuruluşu anında edimle karşı-edim arasındaki oransızlığın bilinmesi başışlamanın kabulü sonucunu çıkartır¹⁰⁶. Üçüncü olarak fesih ihbarı hükümleri bu beyanın karşı tarafa varmasından itibaren 6 ay geçtikten sonra yürümeye başlar. Fesih bildirimini, yöneltilmesi gerekli tek taraflı hukuki işlemlerdendir. Sözleşmenin tarafları edimler arasındaki farkı ne zaman öğrenirse öğrensin her zaman fesih iradesini açıklayabilir.

Burada sözleşmenin sona ermesi, TBK. m. 125'te olduğu gibi geçmişe etkili olarak gerçekleşecektir. Böyle bir durumda TBK. m. 616 f. 2'ye göre taraflar, birbirlerine daha önce verdikleri şeyi geri verirler; bunların anapara ve faizleri değerlerinde aralarında denkleştirme yapılır. Fesih bildirimini yenilik doğuran bir hakkın kullanılmasıdır¹⁰⁷. Ayrıca TBK. m. 616'ya göre fesih halinde tazminat istenemez.

B) FESİH

TBK. m. 617 f. 1'e göre "Sözleşmeden doğan borçlara aykırı davranılması sebebiyle sözleşmenin devamı çekilmez hâle gelir veya başkaca önemli sebepler sözleşmenin devamını imkânsız hâle getirir ya da aşırı ölçüde güçleştirirse, taraflardan her biri sözleşmeyi önel vermeksizin feshedebilir. Sözleşme bu sebeplerden birine dayanılarak feshedildiği takdirde kusurlu taraf, aldığı şeyi geri verir ve kusursuz tarafa, bu yüzden uğradığı zarara karşılık uygun bir tazminat ödemekle yükümlü olur."

Bu hükme göre ilk olarak tarafların sözleşmeyle üstlendikleri yükümlülükleri yerine getirmemeleri dolayısıyla, sözleşmenin devamı diğer taraf için çekilmez hale gelmişse¹⁰⁸; ikinci olarak bazı haklı nedenler sözleşmenin devamını olanaksız hale getirmişse ya da aşırı biçimde külfetli duruma sokmuşsa, iki taraftan her biri, sözleşmeyi tek taraflı sona erdirebilir¹⁰⁹.

Bu düzenleme ölünceye kadar bakma sözleşmesinin haklı sebeple fakat geçmişe etkili olarak sona ermesini mümkün kılmaktadır¹¹⁰. Bunun için ilk olarak sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ifa edilmemesi veya

¹⁰⁶ OSER/SCHÖNENBERGER, m. 326, N. 6; TUNÇOMAĞ, s. 1316; MARDİN, Ebül'ula, Ölünceye Kadar Bakma Mukavelesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 1940, C. 6, S. 1, s. 92; KORKMAZ, s. 84 vd.; DÜNDAR, s. 121.

¹⁰⁷ KARAHASAN, s. 1498; TUNÇOMAĞ, s. 1317.

¹⁰⁸ ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 732; DÜNDAR, s. 107; HGK. 25.09.2013, E. 2013/1-146 K. 2013/1402 (UYAP).

¹⁰⁹ ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 732; DÜNDAR, s. 110.

¹¹⁰ YAVUZ, s. 732; BİLGE, s. 379; KARAHASAN, s. 1296.

başka haklı nedenlerin ortaya çıkması gerekir¹¹¹. Örneğin iki karakterin uyumsuzluğu, bakım borçlusunu borçlarını yeterince ödememesi, sürekli olarak aşırı isteklerin ileri sürülmesi, sürekli şikâyetler, bakım alacaklısı yönünden ev erkine saygı gösterilmemesi düşünülebilir¹¹².

Kanun koyucu sözleşmeye aykırılık niteliğinde olmayan bazı haklı nedenlerde sözleşmeden dönme imkânını vermektedir. Burada söz konusu aykırılıklara, yan edim yükümlerine veya davranış yükümüne aykırılık denebilir. Fakat bu haklı nedenler Türk Borçlar Kanunu'nda gösterilmemiştir. Burada hizmet sözleşmesindeki benzer durumlara bir yollama düşünülmelidir. TBK. m. 435 f. 2 hükmü ölünceye kadar bakma ve hizmet sözleşmesinin benzerliğinden dolayı yararlanmayı gerektirir. Böyle olmakla beraber ölünceye kadar bakma sözleşmesinde rastlanan daha geniş anlamli yaşama ortaklığı, onu hizmet sözleşmesinden ayırır¹¹³. Bu nedenle hâkim haklı nedenlere göre hüküm verirken hukuka ve hakkaniyete göre karar vermelidir¹¹⁴. Haklı nedene kötü davranışlar, tehditler, yeterli olmayan gıda, sağlığa aykırı konut, sürekli kabalıklar, bakım borçlusunun başka yere gitmesi ya da mallarını üçüncü kişiye geçirmesi örnek oluşturabilir¹¹⁵.

Haklı nedenin sözleşme yapıldıktan sonra meydana gelmesi gerekli değildir. Haklı neden sözleşmenin kurulmasından önce sözleşme üzerinde aynı etkileri yapması veya dönmeyi ileri sürenin sonradan haberi olması gerekir. Örneğin bakım alacaklısının iyileşmez hastalığı olması ve sözleşmenin kurulduğunda bakım borçlusunun bilmemesi bu duruma bir örnektir. Ayrıca haklı nedenle fesih kusurun varlığı şart değildir. Örneğin bakım alacaklısının evlenmesinde kusur yoktur¹¹⁶.

İkinci olarak ise sözleşmeye devamın imkânsızlaşması veya çekilmez hale gelmesi de bir fesih nedenidir. Sözleşmeye her aykırılık veya her haklı neden sözleşmeden dönme için yeterli değildir. Ayrıca sözleşmeye devamın imkânsızlaşması veya çekilmez hale gelmesi gerekir.

¹¹¹ TUNÇOMAĞ, s. 1291; KARAHASAN, s. 1499; ERTÜRK, s. 37.

¹¹² OSER/SCHÖNENGERGER, m. 527, N. 3; ERTÜRK, s. 37; TUNÇOMAĞ, s. 1292.

¹¹³ TUNÇOMAĞ, s. 1293; KARAHASAN, s. 1501; OSER/SCHÖNENBERGER, m. 527, N. 3.

¹¹⁴ TUNÇOMAĞ, s. 1293; KARAHASAN, s. 1501.

¹¹⁵ KARAHASAN, s. 1501; TUNÇOMAĞ, s. 1293 – 1294.

¹¹⁶ KARAHASAN, s. 1501 – 1502; TUNÇOMAĞ, s. 1294.

TBK. m. 617 f. 2'ye göre “Hâkim, sözleşmenin önel verilmeksizin feshini yerinde bulabileceği gibi, taraflardan birinin istemiyle veya kendiliğinden, aile topluluğu içinde yaşamalarına son vererek, bakım alacaklısına ömür boyu gelir bağlayabilir.”

Hâkim ömür boyu gelire karar verirken tarafların özellikle bakım alacaklısının çıkarlarına ve sözleşmenin kurulmasından sonra meydana gelen olaylara ve ortaya çıkan engelin niteliğine dikkat etmelidir¹¹⁷. Örneğin bakım alacaklısının sağlığı nedeniyle bakım borçlusunun oturduğu yeri bırakıp gitmesi durumunda ölünceye kadar bakma sözleşmesi feshedilmeyip ömür boyu gelir sözleşmesine çevrilir¹¹⁸.

C) ÖLÜM

1- Bakım Alacaklısının Ölümü

Bakım alacaklısının ölümü ile Borçlar Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesi ortadan kalkar. Kendisine bakılacak kişi ölmekte ve borcun konusu kalmamaktadır. Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinde ise bakım alacaklısının ölümünden sonra Miras Hukuku sonuçları ortaya çıkar¹¹⁹.

2- Bakım Borçlusunun Ölümü

TBK. m. 618 göre “Bakım borçlusu ölürse bakım alacaklısı, bir yıl içinde sözleşmenin feshini isteyebilir.” Bu hükümden çıkan sonuca göre bakım borçlusunun ölümü, sözleşmeyi kendiliğinden sona erdirmeye yetmez. Bakım alacaklısı bu konuda bir irade açıklamasında bulunmamışsa, sözleşme bakım alacaklısı ve bakım borçlusunun mirasçıları arasında devam eder.

Bakım borçlusunun ölümü nedeniyle bakım alacaklısının sözleşmeyi fesih yetkisinin koşulları ilk olarak bakım borçlusunun ölümü, ikinci olarak 1 yıllık sürenin geçmemiş olmasıdır. Bakım alacaklısı 1 yıllık süreyi geçirirse sözleşmeyi fesih yetkisini kaybeder. Kanun koyucunun böyle bir süre belirtmesinin nedeni bakım alacaklısını acele karar vermekten korumaktır. Bu süre hak düşürücü niteliktedir¹²⁰.

¹¹⁷ TUNÇOMAĞ, s. 1305; KARAHASAN, s. 1503; DÜNDAR, s. 114 vd.

¹¹⁸ OSER/SCHÖNENBERGER, m. 527, N. 5.

¹¹⁹ OSER/SCHÖNENBERGER, m. 528, N. 4; TUNÇOMAĞ, s. 1356; DÜNDAR, s. 107.

¹²⁰ TUNÇOMAĞ, s. 1358; KARAHASAN, s. 1508; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 557; BİLGE, s. 377; YAVUZ, s. 732; ERTÜRK, s. 37; KAYIKENT, Hasan, Ölünceye Kadar

Üçüncü olarak ise bakım alacaklısının fesih beyanı herhangi bir şekle tabi değildir. Bakım alacaklısının fesih beyanını mirasçılarının hepsine yöneltmesi gerekir¹²¹. Fesih beyanının etkileri ileriye dönük sonuçlar doğurur.

Bakım alacaklısı sözleşmeyi feshettiğinde geri isteme hakkı TBK. m. 618 c. 2'ye göre "Bu durumda bakım alacaklısı, bakım borçlusunun iflası hâlinde, iflas masasından isteyebileceği miktara eşit bir paranın kendisine ödenmesini, bakım borçlusunun mirasçılarından isteyebilir."

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararına göre "Ölünceye kadar bakma akitlerinde, borçlunun ölümü üzerine, BK. m. 518 (6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 618) gereğince, alacaklı tarafından bir sene zarfında akdin feshinin talep edilmesi halinde alacaklı, borçlunun mirasçılarında akdin inikadı sırasında borçluya verdiği malı isteyemeyecek, sadece borçlunun iflası halinde iflas masasından isteyebileceği miktara müsavi bir paranın kendisine verilmesini talep edebilecektir¹²²."

Bakım alacaklısının 1 yıl içinde sözleşmeyi fesih hakkını kullanmaması durumunda, sözleşme tüm hükümleriyle geçerliliğini korur ve bakım borçlusunun bakım borcundan mirasçılarını müteselsilen sorumlu olurlar¹²³ (TMK. m. 599/II).

Bakım alacaklısına sözleşmeyi fesih hakkı tanınmışken bakım borçlusunun mirasçılarında bu hak tanınmamıştır. Ancak onlar da TBK. m. 616 ve 617'ye dayanarak sözleşmeyi feshedebilirler.

Miras Hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinde bakım borçlusunun ölümü halinde bir ayırım yapılmaktadır. Bakım alacaklısı, kendisine ölüme bağlı kazandırma yaptığı bakım borçlusuna, söz konusu malvarlığı değerlerini sağlığında devretmişse TBK. m. 618 hükmünün uy-

Bakma Akdinde Borçlunun Ölümü Sebebine Dayanan Fesih ve Sonuçları, Ankara Barosu Dergisi, 1975, S. 4, s. 473; KORKMAZ, s. 97; DÜNDAR, s. 127 vd.

¹²¹ TUNÇOMAĞ, s. 1359; KARAHASAN, s. 1508; KAYIKENT, s. 474.

¹²² İBK. 05.06.1957, E. 25 K. 22 (www.kazanci.com).

¹²³ ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, s. 730 – 731; BİLGE, s. 377; KARAHASAN, s. 1508; TUNÇOMAĞ, s. 1368; YAVUZ, s. 732; 1. HD. 14.04.1986, E. 4003 K. 4398 (YKD, 1987, C. 13, S. 2, s. 189).

gulanması; buna karşılık, malvarlığının devredilmemiş olması durumunda ise, TMK. m. 548 hükmü uygulanarak ölünceye kadar bakma sözleşmesinin kendiliğinden ortadan kalktığı kabul edilmektedir¹²⁴.

SONUÇ

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi gün geçtikte artan bir öneme kavuşmuştur. İnsanlar yaşlılıklarında ya da hastalıklarında kendi bakımlarını sağlamak için bu sözleşmeye ihtiyaç duymuşlardır. Yapılan bu sözleşmenin bir tarafı aile bireylerinden biri olduğunda ise genellikle muvazaa ve beraberinde tenkis iddiaları ortaya atılmakta, Yargıtay'ın vermiş olduğu bazı kararlarda sözleşmenin kurulmasına yönelik şartların yerine getirilmediği görülmektedir¹²⁵. Taraflardan bakım borçlusu aile bireyi olsa da şayet bakım borcu yerine getirilmiş ise muvazaa iddiası da dayanaksız kalmıştır.

Bu sözleşmeyi hangi makamların yapacağı ise tartışma konusu olmuştur. Ölünceye kadar bakma sözleşmesi karşılığı olarak verilen ivazlar arasında taşınmaz bulunmadığı takdirde sözleşmeyi sulh hâkimi veya noter yapabilecektir. İvazlar arasında taşınmaz varsa sulh hâkimi, noterler ve tapu sicil memurları taşınmaz içeren ölünceye kadar bakma sözleşmesi yapabileceklerdir.

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi nitelik olarak hem Borçlar Hukuku hem de Miras Hukuku kurallarına tabi olarak yapılabilmektedir. Bu sözleşme Miras Hukuku kurallarına tabi olarak yapıldığında bakım alacaklısı malvarlığı devir borcunu sağlığında yerine getirmek zorunda kalmayacaktır. Bakım alacaklısının malvarlığını güvence altına alma bakımından Miras Hukuku nitelikli ölünceye kadar bakma sözleşmesi bakım alacaklısını daha çok korumaktadır.

¹²⁴ HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 557; BİLGE, s. 377; TUNÇOMAĞ, s. 1369 - 1370; OSER/SCHÖNENBERGER, m. 528, N. 3, KARAHASAN, s. 1511 - 1512.

¹²⁵ HGK. 07.05.2014, E. 2013/1-2382 K. 2014/617 (UYAP).

BİBLİYOGRAFYA

- AKARTEPE**, Alpaslan: Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesinin Şekli, 2004, S. 34, www.e-akademi.org
- ARAL**, Fahrettin: Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, 8. Baskı, Ankara 2010.
- AYAN**, Mehmet: Miras Hukuku, 6. Baskı, Konya 2014.
- AYİTER**, Nuşin/**KILIÇOĞLU**, Ahmet M.: Miras Hukuku, Ankara 1989.
- BİLGE**, Necip: Borçlar Hukuku Özel Borç Münasebetleri, Ankara 1962.
- ÇANDARLI**, Zahit: Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi ve Feshi İhbarı, Ankara Barosu Dergisi, 1949, C. 5, S. 68, s. 12 – 20.
- DURAL**, Mustafa/
- ÖZ**, Turgut: Miras Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2006.
- DÜNDAR**, Mustafa: Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi, ylt., Ankara 2006.
- ERTÜRK**, Nezi: Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi, Türkiye Noterler Birliği Dergisi, 1983, S. 39, s. 34 – 39.
- GÜMÜŞ**, Mustafa Alper: Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Cilt 1, 1. Baskı, İstanbul 2008.
- GÜVENÇ**, Fikret: Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesine Karşı Mirasçılarının Açabilecekleri Tenkis Davası, İstanbul Barosu Dergisi, 1983, C. 57, S. 1 – 3, s. 50–54.
- HATEMİ**, Hüseyin/**SEROZAN**, Rona/**ARPACI**, Abdülkadir: Borçlar Hukuku Özel Bölümü, İstanbul 1992.
- İMRE**, Zahit/**ERMAN**, Hasan: Miras Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2010.
- İNAN**, Ali Naim/**ERTAŞ**, Şeref/**ALBAŞ**, Hakan: Miras Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2004.
- KARAHASAN**, Mustafa Reşit: Borçlar Hukuku Özel Hükümler Cilt 4, 1. Baskı, Ankara 1992.
- KAYIKENT**, Hasan: Ölünceye Kadar Bakma Akdinde Borçlunun Ölümü Sebebine Dayanan Fesih ve Sonuçları, Ankara Barosu Dergisi, 1975, S. 4, s. 473 – 477.
- KORKMAZ**, Tekin: Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi, ylt., Ankara 2008.
- KÖSEOĞLU**, Haluk: Ölünceye Kadar Bakma Akdi ve Şekil Unsuru, Ankara Barosu Dergisi, 1970, C. 27, S. 2, s. 259 – 263.
- MARDİN**, Ebül'ula: Ölünceye Kadar Bakma Mukavelesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 1940, C. 6, S. 1, s. 58 – 99.
- OĞUZMAN**, Kemal: Miras Hukuku, 6. Baskı, İstanbul 1995.

OSER/SCHÖNENBERGER: İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi-Eski Kefillik-Yeni Kefillik, Kumar, Bahis, Sağlığınca Gelir- Sağlığınca Bakma Sözleşmeleri (Çeviren: İsmet Sungurbey), Ankara 1964.

ÖZTAN, Bilge: Miras Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2010.

SEROZAN, Rona/**ENGİN,** Baki İlkay: Miras Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2008.

TANDOĞAN, Haluk: Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, C. I/1, 5. Basımdan 6. Tıpkı Basım, İstanbul 2008.

TUNÇOMAĞ, Kenan: Borçlar Hukuku, Cilt 2, Özel Borç İlişkileri, 3. Baskı, İstanbul 1977.

YAVUZ, Cevdet: Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler, 10. Baskı, İstanbul 2012.

ZEVKLİLER, Aydın/**GÖGKYAYLA,** K. Emre: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 13. Baskı, Ankara 2013.